

Krvavá historie sporu mezi sunnity a šíity

- A | 18. dubna 2024

ÍRÁN / IZRAEL: Při útoku Íránu na Izrael pomáhala řada arabských států Izraeli. Odvěká rivalita mezi dvěma větvemi islámu ovlivňuje politiku i dnes. Její kořeny sahají do sedmého století a jsou příběhem nelítostného boje o moc.

Když o víkendu zaútočil Írán drony a raketami na Izrael, pomáhala Izraeli při obraně řada arabských států. Podle Wall Street Journal poskytla Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty informace o plánovaném útoku a Jordánsko se aktivně podílelo na sestřelování dronů mířících na Izrael.

Kompletní role Saúdské Arábie při víkendovém útoku zůstává nejasná, ale představitel saúdské vlády při rozhovoru pro izraelské rádio nepopřel, že se jeho země podílela na sestřelování iránských raket. V rozhovoru uvedl, že Írán vyprovokoval válku v Gaze, aby zastavil pokrok v jednáních mezi Saúdskou Arábií a Izraelem.

Klíčový faktor politiky

Víkendové události dokumentují, jak komplikované vztahy panují na Blízkém východě a že historický spor mezi sunnity a šíity je klíčovým faktorem politiky v islámských zemích.

Naprostá většina muslimů, téměř 90 %, se hlásí k sunnitské větvi islámu. Šíité žijí v oblasti takzvaného šíitského půlměsíce, jehož nejdůležitější součástí je Írán, kde šíité zcela dominují. Sunnitská Saúdská Arábie je jeho největším politickým rivalem v oblasti.

Odvěká rivalita

Spor mezi sunnity a šíity vypukl v raných fázích islámu, ihned po smrti proroka Mohameda. Šíité zastávají názor, že následníkem proroka může být pouze jeho pokrevní příbuzný. Sunnité, jejichž názor po Mohamedově smrti převážil, se domnívají, že nástupcem může být kdokoli, koho si muslimská komunita vybere. Proto si do svého čela postavili po smrti Mohameda jeho spolubojovníka Abú Bakra, který s prorokem neměl žádné pokrevní pouto. Bratranec proroka Mohameda, Alí ibn Alí Tálib, zkráceně bratranec Alí, který si na nástupnictví činil nárok, se k moci nedostal. Následoval krvavý spor.

Mohamedovi nástupci

Za prvního chalífy Abú Bakra v první polovině 7. století n.l. dobyla islámská vojska celý Arabský poloostrov a zahájila expanzi do Perské říše na východě a Byzantské říše na severu. Po dvou letech Abú Bakr umírá a druhým chalífou se stává jím doporučený Umar, jenž také není příbuzným proroka Mohameda.

Po deseti letech v čele islámské říše umírá Umar násilnou smrtí. Jeho nástupcem je zvolen po dlouhých jednáních Uthmán. Mohamedův bratranec Alí uznává volbu Umara a jeho nástupce Uthmána, přestože nejsou na rozdíl do něj s prorokem pokrevně spřízněni. Situace se stává napjatou poté, co je Uthmán zavražděn rebelujícími muslimy, kteří nebyli podle historiků spokojeni s tím, že významné funkce dával Uthmán především svým známým.

První šíitský vůdce

Do čela muslimů se poprvé postavil pokrevní příbuzný proroka Mohameda, jeho bratranec Alí. Vypukla první muslimská občanská válka, ve které se proti sobě postavili stoupenci Alího a jeho odpůrci, kteří nebyli spokojeni s tím, že se Alí nedůsledně staví k vrahům předchozího chalífy Uthmána. Proti Alímu se postavila i nejmladší Mohamedova žena Áiša, kterou si prorok vzal v jejích devíti letech.

Bratranec Alí byl zavražděn po pěti letech vlády při ranní modlitbě ranou mečem do hlavy ve městě Kúfa na území dnešního Iráku. Místo vraždy je dodnes významným poutním místem.

Vůdcem muslimů se stává Alího syn Hasan. Hasan je též Mohamedův vnuk, neboť vzešel ze vztahu Alího s Mohamedovou dcerou Fátimou. Alí byl nejen Mohamedovým bratrancem, ale díky svazku s jeho dcerou se stal i jeho zetěm.

Protože je Alího syn Hasan vojensky slabý, uzavírá dohodu se svými odpůrci, podle které budou další vůdci islámské říše voleni během konzultací radou muslimů.

Jeho vláda trvala pouze několik měsíců. Ukončila ji jeho smrt buď v důsledku nemoci, nebo otrávením, za kterým stáli jeho muslimští odpůrci.

Velké finále

Období sporů mezi následovníky bratrance Alího, šíity, a jejich odpůrci se blíží ke svému krvavému finále. Po smrti Hasana uplatňuje nárok na pozici vůdce islámského světa druhý syn bratrance Alího a taktéž vnuk Mohamedův, Husajn.

Pozn. autora: Jára Cimrman by řekl, že muslimové také nebrali ohled na studenty, kteří se budou muset učit v hodinách dějepisu historické události. Nejenže jsou data významných bitev a vražd rané islámské historie obtížně zapamatovatelná, ale i jména synů bratrance Alího se mohou žákům plést.

Druhý Alího syn Husajn se svými nároky na post vůdce muslimů není sám. Roli chalífy chce převzít i syn významného muslimského vůdce, který bojoval v občanské válce proti bratranci Alímu. Jeho jméno je Jazíd.

Bitva u Karbalá

Nejvíce neuralgický bod v historii vztahů mezi sunnity a šíity se odehrál v roce 680 n.l., necelých padesát let po smrti proroka Mohameda. Šíité událost nazývají tragédie v Karbalá.

V bitvě u Karbalá zavraždila Jazídova vojska celou rodinu druhého Alího syna Husajna. Jazíd nebral ohled na dohodu, podle které měl být další chalífa vybrán volbou v islámské radě, a uchýlil se k politice síly. V bitvě nezemřel jen Husajn, ale i jeho dva synové a další vzdálení příbuzní proroka Mohameda.

Vražda Mohamedova vnuka šokovala muslimskou komunitu a prohloubila rozdělení muslimů na dvě nesmiřitelné větve: šíity a sunnity.

Mučednická smrt

Smrt Husajna je šíity vnímána jako oběť na oltář boje proti zkorumpovanému islámu a tyranským vládcům. Husajnova mešita, která se nachází na území dnešního Iráku, je pro šíity po svatyni v Mekce nejposvátnějším místem. Událost si šíité každoročně připomínají různými rituály, mezi které patří bušení do hrudi nebo předčítání starých textů.

Během války mezi Irákem a Íránem v sedmdesátých letech minulého století vstupovali do íránské armády dobrovolníci, kteří se hlásili k odkazu hrdinského boje Alího a jeho syna Husajna.

A například Šíité v Libanonu sdružení v organizaci Hizballáh, kterou podporuje íránská vláda, přirovnávají svůj boj proti Izraeli k boji Husajna proti svým zrádcům.

Překlad: D. Tolar

[ZDROJ](#)